

AZ OKTATÁS IGAZGATÁSA

Köznevelés – Felsőoktatás

Cseh-Zelina Gergely
ME-ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszék

2024. április

Közoktatás-köznevelés

- Történeti áttekintés (-)
- Elhatárolás
- Alapvetések
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.) alapelvei
- Köznevelés rendszere (-)
- Intézmények működtetése
- Köznevelés rendszerének szervezése és irányítása
- Tanulók – szülők – pedagógusok jogai, kötelezettségei – pedagógus életpálya modell (gyakornok, pedag I., pedag II. mesterpedag., kutatótanár) (-)

Közoktatás - köznevelés elhatárolása

Oktatás

Szűkebb/tágabb fogalma

Szűkebb fogalom =
közoktatás

Tágabb fogalom = köznevelés

Alapvetések

Alaptörvény

- ***XI. cikk*** (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.
- (2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú....oktatással biztosítja.
- ***X. cikk*** (1) Magyarország biztosítja ...- a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében - a *tanulás*, valamint törvényben meghatározott keretek között a *tanítás szabadságát*.
- ***XVI. cikk*** (3) ...E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

Nkt.

- Preambulum - A nemzet felemelkedésének zálogaként a magyar oktatásügy nemes hagyományait a jelen kor elvárásaival és a jövő lehetőségeivel ötvözve, a felnövekvő nemzedékek hazafias nevelése és minőségi oktatása érdekében az Alaptörvényben foglalt művelődéshez való jog, a nemzetiségek anyanyelvi oktatáshoz való jogának megvalósítása, a köznevelés résztvevői kötelességeinek és jogainak meghatározása, továbbá korszerű tudást biztosító köznevelési rendszer irányítása és működtetése céljából az Országgyűlés a következő törvényt alkotja...

Az Nkt. alapevei

- A köznevelés igénybevétele ingyenes és kötelező.
- A köznevelés rendszerének működtetése az állam feladata.
- A nevelési-oktatási intézmény nem lehet elkötelezett egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem.
- A köznevelésben tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból (pl.:???)
- Az oktatás és nevelés nyelve a magyar, illetve a nemzeti és etnikai kisebbségek nyelve.
- Általános tankötelezettség - A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti tankötelessé válik. A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti.

A köznevelési intézmények működtetése

- Köznevelési alapfeladat = állami feladat
- Kivétel!! Óvodai (bölcsödei) nevelés = önkormányzati feladat
- Állami feladat teljesítése: - intézmény alapításával és fenntartásával
- köznevelési szerződés útján (egyház, nemzetiség, magán)
- Önkormányzati feladat teljesítése: - települési önkormányzat vagy társulása intézmény alapításával és fenntartásával
- köznevelési szerződés révén
- Jogi személy – alapítás (alapító okirat) - nyilvántartásba való bejegyzéssel, a bejegyzés napján jön létre, és a nyilvántartásból való törléssel – a törlés napján – szűnik meg – feladatellátáshoz szükséges feltételek
- SzMSz – Házirend – Pedagógiai program

A köznevelési rendszer szervezése és irányítása

- *Országgyűlés* – Nkt. stb.
- *Kormány* – NAT, érettségi vizsga általános követelményei, pedagógus előmeneteli rendszer
- *Köznevelésért felelős miniszter* (köznevelésért felelős államtitkárság– köznevelésért felelős át.)
  - ágazat irányítás (bizonyítvány-nyomtatványok jóváhagyása, KIR működtetés, ellenőrzi a tankönyvkiadást, pedagógiai program ellenőrzése)
    - szabályozási jogkör (tanév rendje, tanügyi nyilvántartások, óvodai felvétel rendje)
    - köznevelés fejlesztés (köznevelés stratégiája, országos tanulmányi verseny megszervezése)
- *Oktatási Hivatal* – KIR üzemeltetés, érettségi vizsga megszervezése, szakmai ellenőrzést végez
- *Oktatási Jogok Biztosa* – (kérelemre) egyedi ügyben az oktatás bármely résztvevője (tanuló, szülő, pedagógus) panaszt emelhet, amennyiben úgy véli, hogy jogait sérelem érte, illetve jogsérelem veszélye áll fenn
  - (hivatalból) védett jogok sérelme, illetve annak közvetlen veszélye a jogi szabályozás vagy az állami irányítás egyéb jogi eszköze rendelkezése hiányosságaira vezethető vissza --> jogszabály (az állami irányítás egyéb jogi eszköze) kiadás, módosítás vagy hatályon kívül helyezés

A köznevelési rendszer szervezése és irányítása II.

- *Klebelsberg Központ* (központi hiv.) - meghatározza a tankerületi központok gazdálkodásának keretszabályait/informatikai strat./kommunikációs strat. (szervez, irányít, ellenőriz); jóváhagyja a tankerületi központ SzMSz-ét, munkatervét; részt vesz a Klebelsberg Képzési Ösztöndíj működtetésében
- *Tankerületi központok* (központi hiv.) - érvényesítteti a köznevelési intézmények tevékenységében az erőforrásokkal való szabályszerű és hatékony gazdálkodás követelményeit; a KK útján javaslatot tesz az köznevelésért felelős miniszter részére a fenntartásában lévő köznevelési intézmény vezetőjének megbízására, megbízásának visszavonására; részt vesz a Klebelsberg Képzési Ösztöndíj működtetésében.
- *Fővárosi és vármegyei kormányhivatalok* = köznevelési feladatokat ellátó hatóságok - az érettségi vizsga vizsgabizottsága, valamint a független vizsgabizottság döntése elleni jogorvoslat elbírálására jogosult; a köznevelés rendszerében kiállított okiratot külföldön kívánják felhasználni, azokat hitelesíteni szükséges; fegyelmi eljárás – kizárás; hatósági ellenőrzés keretében vizsgálja a köznevelési intézmény jogszabályi feltételeknek megfelelő működését.

Felsőoktatás

- A felsőoktatás szerepe a társadalom rendszerében(-)
- A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.) szerinti működési alapelvek
- A felsőoktatási rendszer alakító európai tényezők
- A felsőoktatás igazgatása (Közreműködők: MAB, FTT, MRK, ODT(-))
- Felsőoktatási intézmény
- Felsőoktatási intézmény szervezeti felépítése
- Oktatók – kutatók – hallgatók (-)

Működési alapelvek

Alaptörvény

- ***XI. cikk*** (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.
- (2) ...a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, ... biztosítja.

Nftv.

- Magyar nyelvű képzés
- Nyilvántartások, OSAP, FIR
- Felnőttképzés
- Jogi személy, költségvetési szerv (fenntartó)
- Alapíthat: állam, egyház, nemzetiségi önk., gt., alapítvány
- Int. működtetése a fenntartó feladata
- Ciklikus képzés: F(O)SZ, BA/BSc, MA/MSc, osztatlan, doktori, posztgrad, részismereti

A felsőoktatási rendszer alakító európai tényezők

- Európai Felsőoktatási Térség
- – 1988. Magna Charta Universitatum
- – 1998. Sorbonne- i Nyilatkozat
- – 1999. Bolognai Nyilatkozat
- Bolognai rendszer – ciklusokra bontott képzési rendszer – fsz, alap, mester, PhD., posztgrad (kivéve: osztatlan! és részismereti)
- Kreditalapú képzés
- Life long learning

A felsőoktatás igazgatása

- *Országgyűlés* – Nftv. – állami elismerés
- *Köztársasági elnök* – egyetem rektor, tanár
- *Miniszterelnök* – főiskola rektor, tanár
- *Kormány* – felsőoktatási stratégia; felvételi eljárás rendje, a hallgatói juttatásokkal kapcsolatos szabályok, doktori képzés rendje
- *Felsőoktatásért felelős miniszter* – (felsőoktatásért és innovációért felelős államtitkárság és felsőoktatásért felelős helyettes államtitkár)
  - felsőokt. szervezés (OH szakmai irányítás, pedag. képzés irányainak meghatározása, FIR működtetés, oklevelek- bizonyítványok elismertetése)
    - felsőokt. fejlesztés (új képzési, oktatási módszerek elterjedésének támogatása; az fsz, ba és az ma szakok szerkezetének felülvizsgálata, rendszer fejlesztési tervek előkészítése)
    - törvényességi ell. (nem állami felsőoktatási intézmények fenntartói tevékenysége felett -- > ha a felhívásnak nem tesz eleget --> mulasztási per (megszüntetésre is alapot adhat) vagy felfüggesztheti a felsőoktatási intézmény vizsgaszervezési jogát.
- *Oktatási Hivatal* - lebonyolítja a központi felsőoktatási felvételi eljárást, felsőoktatási formanyomtatványok engedélyezése, a hallgatói szerződések nyilvántartásával kapcsolatos feladatok

A felsőoktatási intézmény

- Egyetem – 8 alapképzési szak, 6 mesterképzési szak, doktori képzés, oktatóinak 60%-a tud. fok., tdk, idegen nyelvű képzés, oktatók és kutatók legalább 60 % - munkaviszony vagy közalkalmazotti jogviszony
- Alkalmazott tud. egyeteme – 4 alapképzés, 2 mesterképzés, 2 szak duális, oktatóinak 45%-a tud. fok., tdk, idegen nyelvű képzés
- Főiskola - oktatóinak harmada tud. fok és tdk (működtethet!)
- Fenntartás: állami, egyházi, magán, alapítvány
- Autonómia??? – szervezetalakítási, működési és gazdálkodási
- HÖK – DÖK – saját alapszabály, egyetértési jog: SzMSz (különösen: térjut, tvsz, omhv), kötelező részvétel testületekben

A felsőoktatási intézmény szervezeti felépítése

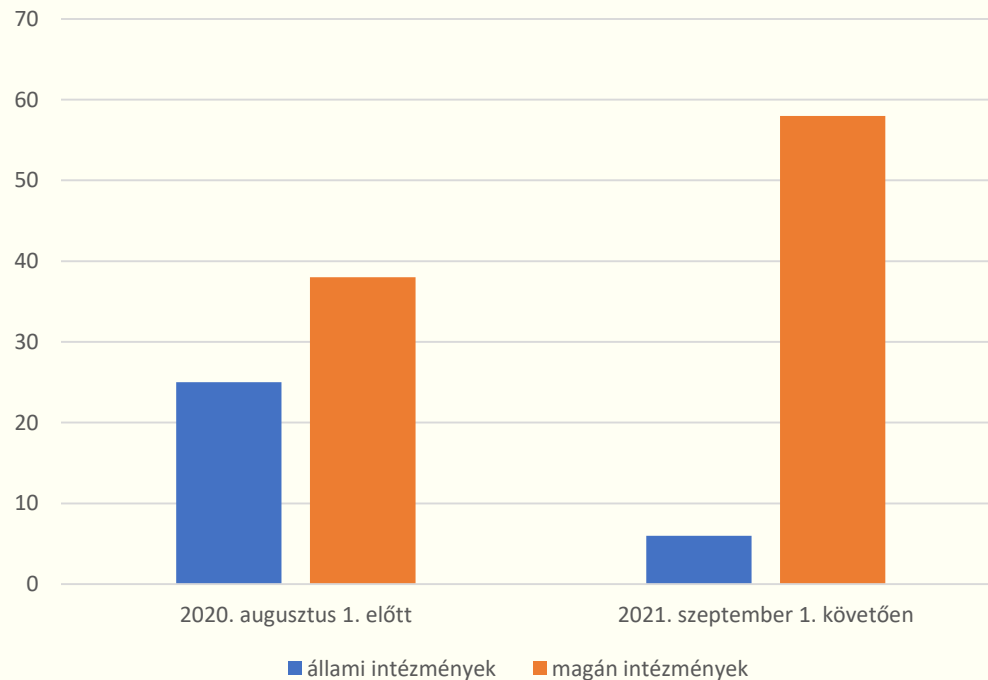

- *Szenátus* – képzési program, SzMSz, intézményfejlesztési terv, költségvetés, oktatói pályázat rangsorolása, doktori képzés indítása
- *Rektor* - első számú felelős vezető és képviselő; eljár minden ügyben, amelyet jsz., SzMSz vagy kollektív szerződés nem utal más hatáskörébe; gyakorolja az oktatói, kutatói, illetve tanári munkakörben és a magasabb vezető feladatellátását közvetlenül segítő szervezeti egységekben foglalkoztatottak felett a munkáltatói jogokat
- *Kancellár* – (állami int.!) felel a felsőoktatási intézmény gazdasági, pénzügyi, kontrolling, belső ellenőrzési, számviteli, munkaügyi, jogi, igazgatási, informatikai tevékenységéért; munkáltatói jogot gyakorol az alkalmazottak (nem oktató, kutató, tanár) felett; intézmény gazdálkodását, szervezetét, működését érintő gazdasági következménnyel járó döntések tekintetében egyetértési joga van
- *Konzisztórium* – (állam int.!) stratégiai döntéseinek megalapozása, a gazdálkodási tevékenység szakmai támogatása és ellenőrzése
- Egyéb intézmény, szervezeti egység (GT, kar, intézet, igazgatóság, klinika, stb.)

Közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványok

Forrás: Varga Zsófia Kincső: Felsőoktatási modellváltás, különös tekintettel a hallgatói önkormányzatokra, Szakdolgozat, 2022. 9. o.

Állami intézmények számának alakulása

- 2019 –
- Többség nem állami
- Kuratórium (max. 5) – szenátus
- Felügyelőbizottság – könyvvizsgáló
- Alapító okirat
- Közfeladat finanszírozási szerződés

Köszönöm szépen a megtisztelő
figyelmet!